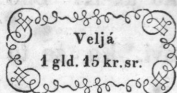

GLASNIK SLOVENSKI.

Lepoznansko-podučen list.

Odgovorni vrednik in izdatelj: A. Janežič.

Št. 1.

V Celovcu 1. julja 1858.

2. zv.

Rojakom!

(Spisal Fr. Cegnar.)

Hej rojaki! opasujmo uma svitle meče,
Plemenita kri po krepkih naših žilah teče,
Bog nam dal je dobro serce, um in
pamet zdravo;
S krepkim glasom oznanujmo domovine
slavo!

Doveršujmo nam od zgorej dano na-
ročilo,
Da ne bo nam solnce za gorami zatonilo,
Da sijalo vedno lepše bo pred naše vrata!
Hej rojaki! kviško, da nam pride doba
zlata.

Iz pšenice, verli bratje! ljuško populimo,
Zdravo seme v njivo domovine zabranimo,
Da se krepki ona od zaroda do zaroda,
Da na zemlji sluje od izhoda do zahoda.

Populimo ternje, lemež naj ledino reže,
Dokler temna noč na naše grobe se ne vleže;
Vreme se zjasnuje, ne bučijo več vetrovi;
Hajdi bratje! kviško, kviško, verli so-
kolovi!

Martin Kerpan z Verha.

(Spisal Fr. Levstik.)

Močilar mi je časi kaj razkladal od nekdanjih časov, kako so ljudje živeli, in kako so imeli to in to reč med sabo. Enkrat v nedeljo popoldne mi je v lipovi senci na klopi pravil naslednjo povest:

V Notranjem stoji vas, Verh po imenu. V tej vasici je živel v starih časih Kerpan, močan in silen človek. Bil je neki tolik, da ga ni kmalo tacega. Dela mu ni bilo mar; ampak nosil je od morja na svoji kobilici angleško sol, kar je bilo pa uže tistikrat ostro prepovedano. Pazili so ga mejači, da bi ga kje nehotoma zalezli; poštenega boja ž njim so se balj ravno tako, kakor pozneje Štampilharja. Kerpan se je pa vedno umikal in gledal, da mu niso mogli do živega.

Bilo je po zimi, in sneg je ležal krog in krog. Deržala je samo ozka gaz, ljudem dovoljna, od vasi do vasi, ker takrat še ni bilo tako cest, kakor dan danes. V naših časih je to vse drugače, se ve da; saj imamo, hvalo Bogu, cesto do vsacega zelnika. Nesel je Kerpan po ozki gazi na svoji kobilici nekoliko stotov soli; kar mu na-proti prižvenketa lep voz; na vozu je pa sedel cesar Janez, ki se je ravno peljal v Terst. Kerpan je bil kméčki človek, zato tudi ni poznal; pa saj ni bilo časa dolgo ozirati se; še odkriti se ni utegnil, temuč prime berž kobilico in tovor ž njo, pa jo prenese v stran, da

bi je voz ne poderl. Menite, da je Kerpana to kaj mudilo ka-li? Bilo mu je, kakor komu družemu stol prestaviti.

Cesar, to vidivši, veli kočijažu, da naj konje vstavi. Ko se to zgodi, vpraša silnega moža: „Kdo pa si ti?“

Ta mu da odgovor: „Kerpan mi pravijo; domá sem pa z Verha od svete Trojice, dve uri hoda od tukaj.“

„I kaj pa nosiš v tovoru?“ cesar dalje vpraša.

Kerpan se naglo izmisli in reče: „I kaj? Kresivno gobo, pa nekaj brusov sem naložil, gospod!“

Na to se cesar začudi in pravi: „Ako so brusi, pokaj so pa v vréčah?“

Kerpan se ne umišlja dolgo, ampak urno odgovori, kakor vsaki človek, ki ve, kaj pravi: „Bojim se, da bi od mraza ne razpokali; zato sem jih v slamo zavil in v vrečo potisnil.“

Cesar, ki mu je bil menda silni možák všeč, dalje pravi: „Anti véš, kako se takej reči streže. Kaj pa da si konjiča tako lahko prestavil? Res nima dosti mesa; pa ima vsaj kosti.“

Kerpan se malo zareži in pravi: „Vem, da imajo vaši konji več mesá; pa vender ne dam svoje kobilice za vse štiri, ki so tukaj napreženi. Kar se pa tiče prestavljanja, gospod! upam si nesti dve take kobili dve uri hoda in tudi še delj, če je treba.“

Cesar si misli: To velja, da bi se zapomnilo, — in veli pognati.

Minulo je potem leto in nekteri dan. Kerpan je pa zmirom tovoril po hribih in dolinah. Kar se pripeti, da pride na Dunaj strašen velikán, Berdáv s po imenu, Ta je vabil, kakor nekdanji Pegam, vse junake našega cesarstva v boj. Ali cesar pa tudi ni imel tako boječih ljudi, da bi djal: nihče si ni upal nad-inj; toda kdor se je skušil ž njim, gotovo je bil zmagan. Velikan pa ni bil mož usmiljenega serca; ampak vsacega je umoril, kogar je obladal. — To je cesarju začelo iti po glavi: lejte-si no! kaj bo, kaj bo, če se Berdavs ne ukroti? Usmertil mi je uže vso naj večo gospodo! Presneta reč vender, da mu nihče ne more biti kos! Tako je cesar toževal, kočijaž ga je pa slišal. Pristopi tedaj z veliko ponižnostjo, kakor gré pred tolicim gospodom, in pravi: Cesarost! ali več ne mórete pametovati, kaj se je godilo predlansko zimo blizo Tersta?“

Cesar vpraša nekoliko nevoljin: „Tisti Kerpan, ki je tovoril s kresivno gobo in brusi, ne veste, kako je kobilico v sneg prestavil, kakor bi nesel skledo na mizo? Če ne bo Kerpan Berdavsa premogel, drugi tudi ne, tako vam povem.“

„Saj rés,“ pravi cesar, „precej se mora ponj poslati.“

Poslali so veliko, lepo kočijo po Kerpana. Ta je bil ravno tačas natovoril nekoliko soli pred svojo kočo: mejači so bili pa vse čisto ovédili, da se zopet napravlja po kupčii. Pridejo tedaj nád-inj, ter se ga lotijo; bilo jih je petnajst. Ali on se jih ni ustrašil; pisano je po-

gledal in prijel pervega in druge ž njim omlatil, da so vsi podplate pokazali. Ravno se je to veršilo, kar se v četver pripelja nova, lepa kočija. Iz nje stopi cesarski sel, ki je vse vidil, kar se je godilo, in naglo reče; „Zdaj pa uže vém, da sem prav pogodil. Ti si Kerpan z Verha od svete Trojice, kaj ne ?

„Kerpan sem,“ pravi ta; „z Verha tudi, od svete Trojice tudi. Ali kaj pa bi radi? Če mislite zavoljo soli kaj, svetujem, da mirujete; petnajst jih je bilo, pa se jih nisembal, hvalo Bogu; samo enega se tudi ne bom.“

Sel pa, ki gotovo ni vedil, zakaj se meni od soli, reče na to: „Le urno zapri kobilo v konják, pa se hitro praznje obleci, pojdeva na Dunaj do cesarja.“

Kerpan ga nevéno pogleda in odgovori: „Kdor če iti na Dunaj, mora pustiti trebuh zunaj, to sem slišal starih ljudi; jaz ga pa menim sabo nositi, koder bom tovoril, in dokler bom tovoril.“

Služabnik mu pravi: „Nikar ti ne misli, da šale vganjam.“

„Saj bi tudi ne bilo zdravo,“ reče Kerpan.

Na to zopet govori sel: „Kar sem ti povedal, vse je res. Ali več ne veš, kako si bil umaknil predlansko zimo kobilico kočii s pota? Uni gospod na vozu je bil cesar, pa nihče drugi, véš.“

Kerpan se začudi in pravi: „Cesar? — Menda vender ne?“

„Cesar, cesar! Le poslušaj. Prišel je zdaj na Dunaj hud velikan, ki mu pravimo Berdavs. Tak je, da ga nihče ne vstrahuje. Dosti vojščakov in gospode je uže pobil; pa smo rekli: če ga živ kerst ne zmore, Kerpan ga bo. Lej, ti si zadnje upanje cesarjevo in dunajskega mesta.“

Kerpana je to s pridom utešilo, ter jako dobro se mu je zdelo do vsega, kar je slišal, in reče tedaj: „Če ni družega, kakor tisti prekleti Berdavs, poslušajte, kaj vam pravim! Petnajst Berdavsov za malo južino, to je meni toliko, kolikor vam kamen poriniti čez lužo, ki jo preskoči déte sedem lét staro; samo varite, da me ne boste vodili za nos! „To reče, in berž dene sol s kobile, kobilo pa v konják, gre v kočjo, ter se praznje obleče, da bi ga pred cesarjem ne bilo sram. Ko se preobuje, ven priteče in sede v kočijo, ter naglo zderčita proti Dunaju.“

Ko prideta na Dunaj, bilo je vse mesto černo pregernjeno; ljudje so pa klaverno lazili, kakor mravlje, kader se jim zapali mravljišče.

Kerpan vpraša: „Kaj pa vam je, da vse žaluje?“

„O Berdavs! Berdavs!“ vpije malo in veliko, možje in žene: „ravno dans je umoril cesarjevega sina, ki ga je globoko v serce pekla sramota, da bi ne imela krona junaka pod sabo, kateri bi se ne bal velikana. Šel se je ž njim skusit; ali kaj pomaga? Kakor družim, tako njemu. Do zdaj se še nihče ni vernil iz boja.“

Kerpan veli urno pognati, in tako prideta na cesarski dvor, ki pravijo, da je neki silo velik in jako lep. Tam stoji straža vedno pri vratih noč in dan, v letu in zimi, naj bo še tako mráz; in berž je zavpila o Kerpanovem prihodu, kakor imajo navado, kader se pripelja kdo cesarske rodovine. Bilo je namreč naročeno uže štirinajst dni dan za dnevom, da naj

se nikomur in nikoli ne oglasi, samo tačas, kader se bo pripeljal tak in tak človek. Tako so se veselili Kerpana na Dunaj. Kaj bi se ga pa ne? Pre-sneto jim je bila huda za nohtmi! Ko cesar sliši vpitje, precej vé, kdo je, in teče mu naproti, pa ga pelja v gornje hrame. Čudno lepo je tam, še lepše, kakor v cerkvi. Kerpan je kar zijal, ker se mu je vse tako grobo zdelo. Cesar ga vpraša: „Kerpan z Verha! Ali me še poznaš?“

„Kaj bi vas ne,“ odgovori on; „saj ni več ko dve leti, kar sva se vidila. No vi ste še zmirom lepo zdravi, kakor se na vašem licu vidi.“

Cesar pravi: „Kaj pomagaljubo zdravje, ko pa drugo vse na robe gre! Saj si uže slišal od velikana? Kaj deš ti, kaj bo iz tega, če se kako kaj ne preonegavi? Sina mi je ubil, lej!“ Kerpan, odgovori: „Koga bo družega? Glavo mu bomo vzeli, pa je!“

Cesar ga žalosten zaverne: „Menim da, ko bi jo le mogli! Oh, ali ni ga, mislim, pod solncem junaka, da bi vzel Berdavsuv glavo?“

„Zakaj ne? Slišal sem,“ pravi Kerpan, „da vsi ljudje vse vedó; na vsem svetu se pa vse dobi; pa bi se ne dobil tudi junak nad Berdavsava? Kakor sem uboren človek, ali tako peklensko ga bom premiká-stil, da se mu nikdar več ne bodo vernile hudobne želje po Dunaji razsajati; če Bog dá, da je res!“

Kdo bi bil cesarju bolj ustregel, kakor te besede! Le nekaj ga je še skerbelo; zato pa tudi reče: „Da si močan, tega si me prevéril; ali pomisli ti: on je orožja vaje iz mladih dni; ti pak si prenašal zdaj le bruse in kresivno gobo po Krajskem; sulice in meča menda še nisi vidil nikoli drugej, kakor na križevem potu v cerkvi. Kakó se ga boš pa lotil?“

„Nič se ne bojte,“ pravi Kerpan; „kako ga bom in s čim ga bom, to je moja skerb. Ne bojim se ne meča ne sulice, ne drugega velikano-vega orožja, ki vsemu še imena ne vé, če ga ima kaj veliko na sebi.“

Vse to je bilo cesarju po godu, in berž veli prinesti polič vina, pa kruha in sira rekoč: „Ná Kerpan! pij pa jej; potlej pojdeva orožje izbirat.“

Kerpanu se je to vele malo zdelo; polič vina tacemu junaku; pa je vender molčal, kar je preveliko čudo. Kaj pa je hotel? Saj menda je uže slišal, da gospoda so vsi malojedni zató, ker jedó, kader hoče in kolikor hoče kateri, zgolj dobrih jedi. Ali kmečki človek, kakor je bil Kerpan, ima drugo za bregom. On tedaj povžije, ko bi kviško pogledal, ter naglo vstane. Cesar je vse vidil, in ker je bil premetèn mož, tudi precej spoznal, da tacemu truplu se morajo veči deleži meriti; zato so mu pa dajali od tega časa dan na dan, dokler je bil na Dunaji: dve krači, dve četerti janca, tri kopune, in ker sredice ni jedel, skorje štirih belih pogač, z maslom in jajci oméšenih; vino je imel pa na pravi, kolikor ga je mogel.

Ko prideta v orožnico, t. j. v tisto shrambo, kjer imajo orožje, namreč: sablje, meče, jeklene oklepe za na persi, čelade, in kakor se

imenuje to in uno ; Kerpan izbira in izbira , pa kar prime, vse v rokah zdrobi, ker je bil silen človek. Cesarja skoraj obide zona, ko to vidi ; vender se stori serčnega in vpraša : „No, boš kaj kmalo izbral?“

„V čem si bom pa izbral?“ odgovori Kerpan. „To je sama igrača ; to ni za velikana, ki se mu pravi Berdavs, pa tudi za me ne, ki mi pravite Kerpan. Kje imate kaj boljega?“

Cesar se čudi, in pravi : „Če to ne bo za-te, sam ne vem kako bi ? Večega in boljega nimamo.“

Na to reče uni : „Veste kaj ? pokažite mi, kje je ktera kovačnica!“

Pelja ga hitro sam cesar v kovačnico, ki je bila tudi na dvoru ; zakaj taki imajo vso pripravo in tudi kovačnico, da je kladvo in nakovalo pri rokah, ako se konj izbosi, ali če je kaj družega treba, da se podstavi ali prekuje. Kerpan vzame kos železa in naj težje kladvo, ki ga je kovač vselej z obema rokama vihtil ; njemu je pa v eni roci pelo, kakor bi koso klepal. „Oj tat sožgani!“ pravijo vsi, ko to vidijo ; še cesarju se je imenitno zdelo, da ima takega hrusta pri hiši. Kerpan kuje in kuje, goni méh na vse kriplje, ter naredi veliko reč, ki ni bila nobenemu orožju podobna ; imela je nar več enakosti z mesarico. Ko to izgotovi, gre na cesarski vert, in poseka mlado, košato lipo iznad kamnite mize, kamor so hodili gospoda po letu hladit se. Cesar, ki mu je bil zmirom za petami, berž priteče in zavpije : „Kerpan ! i kaj pa to delaš ? Da te bes opali ! Ne veš, da cesarica raje da vse konje od hiše, kakor to lipo od mize ! Pa si jo posekal ? Kaj bo pa zdaj ?“

Kerpan z Verha pa, ne da bi se bal, ampak odgovori : „Kar je, tu je ? Zakaj mi pa niste drugo pokazali, če se vam té tako smili ? Kaj bo pa ? Drevo je drevo ! Jaz pa moram imeti les nalašč za svojo rabo, kakoršnega v boji potrebujem.“

Cesar molči, ker vidi, da ne pomaga zvoniti, ko je toča uže pobila ; pa vender ga je skerbelo, kako bi se izgovoril pred cesarico. Kerpan tedaj naredi naj prvo toporišče mesarici, potem pa obseka pol sežnja dolg ter na enem koncu jako debel kij, pa gre pred cesarja : „Orožje imam, ali konja nimam. Saj menda se ne bova peš lasala ?“

Cesar, zastran lipe še zmirom nekoliko nevšečen, pravi : „Pojdi, pa vzemi konja, ktereга hočeš. Saj vem, da le širokoustiš. Kdaj bom jaz papež v Rimu ? Takrat, kader boš ti zmogel velikana. Če misliš, primi ga, pa mu odstriži glavo, ako si za kaj, da bo imela moja država mir pred njim, ti pa veliko čast, in slavo za njim !“

Kerpan je bil malo serdit, pa vender jezo pogoltno in reče : „Kar se tiče Berdavs, to ni igrača, kakor bi kdo z germa zapodil vrabca, ki se boji vsacega ocepka in kamna. Koliko junakov pa imate, da bi si upali nád-inj ? Zapomnite si, cesarost ! kar sem obljubil, storil bom, če prav od jeze popokajo vsi obrekovavci, ki me mrazijo pri vas. Da bi se vsi ljudje vselej držali se svojih besedi tako, kakor se mislim jaz,

ako me Bog ne udari ; pa bi nihče ne vedil, kaj se pravi laž na zemlji ! Toda svet je hudoben, ter ne pomisli, da Bog je velik, človek majhen. Zdaj pa le pojte, greva, da konja izbereva. Nočem tacega, da bi pod mojo težo pred velikanom počenil na vse štiri noge, vam v sramoto, meni v sitnost. Dunajčanje bi se smejali, vi pa rekli, pogledjte ga, še konja mi je izpridil !“

Cesar je kar obsteklil, poslušaje modrost Martinovih ust, in potem gre ž njim. Ko prideta v konjak, povpraša : „Po čem bodeš pa konja poznal, je-li dober ali ne?“

Kerpan odgovori : „Po tem, da se mi ne bo dal za rep čez prag potegniti.“

Cesar pravi : „Le skusi ! Ali daravno si, prekanjeni tat, storil mi dovolj sitnosti pred cesarico ; svarim te, vari se, da te kateri ne ubije ; konji so iskri.“

Martin Kerpan pak izleče prvega in zadnjega, in vse druge čez prag ; še celó tistega, ki ga je sam cesar jahal samo dvakrat v letu, namreč : o veliki noči pa o svetem telesu ; to se je menda cesarju posebno pod nos pokadilo. Potem reče Kerpan : „Tukaj ga nimate za moje sedlo ! Pojva k družim !“

Cesar odgovori čméren : „Če niso ti za-te, moraš peš bojevati. Ti nisi pravdanski človek ! Vem, da ga nimam v cesarstvu tacega, da bi ga ti zagovédnež ne izlekel !“

„Ta je pa užé prazna !“ pravi Kerpan. „Jaz imam doma kobilico, ktere ne izleče nobeden vaših junakov, stavim svojo glavo, če ni drugače ; da ne porekó Dunajčanje z Berdavsom vred, da lažem.“

„Pa ni tista“, vpraša cesar, „ki si ž njo plesal po snegu ?“

„Tista, tista !“ zaverne on.

Cesar pa se razhudi, rekoč : „Zdaj pa užé vidim, da si bebec ali pa mene delaš bebca ! Vari se me, Kerpane ! moja roka je dolga.“

Kerpan mu v smehu odgovori : „Če je s tim dalja, pa vender ne seže velikanu še celo do pasa ne, nikar užé do brade, da bi ga malo oskubla in zlasala. Ampak pustimo šale tacim ljudem v napotje, ki nimajo družega dela, kakor da ž njimi dražijo svojega bližnjega ; meníva se raje od Berdavs, ki še zdaj nosi glavo. Pošljite mi hitro po kobilo ; ali pa naj grem sam po njo. Toda potlej ne vem ? — Ko bi mene več ne bilo nazaj ? — — Bogu je vse mogoče !“

Cesar, ko to sliši, urno pošlje na Verh po Kerpanovo kobilico. Ko jo pripeljajo na Dunaj, Kerpan reče : „Zdaj pa le vkup dunajski junaki, kjer vas je še kaj ! Moje kobilice, kakor je viditi slaba, vender nihče ne potegne do praga, nikar užé čez prag !“

Skušali so jahači in konjarji, in vsi tisti, ki so učeni, kako velja v strah prijeti konja, bodi si hud ali pa krotak, pa kobilice nihče ni premaknil z mesta ; vsacega je vergla na gnojno gomilo. „Bes te lopi !“ reče eden in drugi, „majhno kljuse, velika moč !“

(Konec prihodnjič.)

Obrazi.

(Zložil S. Jenko.)

2.

4.

Vstala je narava
In se giblje živa,
Znane čute kaže,
Kar nebo pokriva.

Zelen mah obrašča
Zrušene zidove,
Veter skoznje diha
Zalostne glasove:

Med borovjem tamnim
Mlada breza zraste,
V lastnem svetu ptuja
Stoji sama za se.

In serce razumlja
Čudne govorice,
Ki jih govorijo
Zvezde in cvetlice.

Povej razvalina,
V solncu zatemnela!
Kaj je moč človeška,
Kaj so njene dela?

Ptuja dolge leta,
Rase v sredi lesa,
Vetra moč jo maje,
Listje ji otreša.

Kamnje se obuja
In občutke moje
Z mano čuti, z mano
Glasne pesmi poje:

In življenje naše,
Ki tak hitro teče,
Al' so same sanje?
— Sanje — jek odreče.

Veter listje nosi
Med sestré v daljavi,
Tam jim od samice
Sporočila pravi.

1.

3.

5.

Naj vso svojo silo
Burja name žene,
Vender vsako spomlad
Veje so zelene;

Z glasnim šumom s kora
Orgle so donele,
Druži se z donenjem
Glas soseske cele:

Mlad junak po polji
S težkim sercom hodi,
Zvestega konjčica
Zraven sebe vodi.

Ali červ pod kožo,
Ki redi se z mano,
On mi smert gotovo
Dal je s svojo rano.

„Tavžentkrat češčena
Rajska si devica,
Vsih nebes in zemlje,
Naših serc kraljica!“

„Pasi spet se mirno,
Travo jej zeleno,
Trud in boj in rane,
Vse je vse zgubljeno.

Tak v večernem mraku
Mehka lipa plaka;
Terdi hrast se smeja
In nje pada čaka.

Tak soseska poje,
In na persi bije,
Skoz visoke okna
Jasno solnce sije.

Zlomljena je sablja,
Bratje pokopani,
Kar jih je ostalo,
Ptujcom so podani.“

Novoletna noč v Petrogradu.

(Spisal rajni Jeriša.)

Ali si že kedaj, ljubi bravec, ko ti je bilo zvečer prav lahko pri sercu, in mirovale so vse strasti v tvojih persih, segel po jutro-vih pravljicah, in prebiraje te ljubke čudotvorbe žive fantazije zadremal, utopljen v morje teh prijetnih obrazov? Spijočemu so se ti razsnavale dalje še te čudovite poezije: Šetal si po svojem hramu, sozidanem iz bliščečih kristalov in svitlih isker; za solničnimi pilastri teh dvoran si gledal cvetlice, drevesa in germovja, ki pa niso bile storjene iz zemske robe, marveč osnovane iz svitlih zvezdic in demantnega ble-ska; slapovi so ti šumeli nasproti, ki pa močili niso — iz solčnih žarkov bili so snovani; nad teboj zibali so se bliščeči venci; šumele so prijazne harmonije kot glasovi zveličanih, kot donenje iz rajskih krajev — krog tebe bilo je vse svitlo in jasno, dasiravno si vedil, da zunaj okraja tvojih sanj vlada temna, tiha noč. Glej, tak svitel hram je tako imenovana, „eremitaža“ v novoletni noči v Petrogradu. Ni menda na svetu stvari, da bi se primerjati mogla temu čudokrasnemu

godu. Cel mesec nastavlja delavcev bez števila steklenaste cevi, pod katerimi osem tisuč svetilnic razsiplje svoje žarke. V tem čarobnem kraju obdajajo te podobe, tujolične in čudne, kakoršnih še nikdar nikjer vidil nisi. Osupnjene stermé v te čudovite dvorane, in ti se jim zdiš tako čuden, kakor one tebi; njih število narašča in narašča, da jih oko več ne more razločevati — vsi prebivavci nezmernege carstva, vse plemena Slovanov, Fincev, Mongolov, Kavkazjanov, Kirgizov, Peržanov, Turkov in donskih, uralskih in kaspomorskih vojsakov imajo to noč na tem mestu svoje namestnike.

Pet in dvajset tisuč ljudi, brez mnogobrojne družine, gnjete se to noč po dvorinah in čumnatah te palače: venconosci in berači, vojskovodja, ki je svojemu gospodarju pridobil kraljestvo, in prosti hromun, ki družega ni pribojeval si kot svoje rane; za sužnjim, ki ne premore čez deset kopejk, stoji Krez, ki svoje letne dohodke šteje po milijonih. Zravno kneginje, ki sveti se v blesku diamantov, pomika se semtertje stara mamka, suha in nagerbana, v oblačilu, ki je znalo biti prav lepo pred štiridesetimi leti, zdaj pa je skoro podobno mertvaški trugi; in mamka merliču v njej; mamki na strani pa šeče se cvetno življenje, diviča dvanajstih let,

„Tako sladka, tako mila,
Ko da b' rožce dihala;

Krasna, kakor da b' se bila,
V rajski rosi kopala.“ —

Ona ni tako nakinčana, kakor njena pradedica: njen „sarafan“ je iz prostega sukna, njen „kokošnik“ brez vsega kinča; krasite jo zgolj mladost in milina. Od druge strani pa se ti bliža podoba, ki bi jo imel za Izidno duhovnico, ko bi ne bil v Petrogradu: na glavi ima namreč kinč, ki kolesu ni nepodoben; od njega visi krog in krog pretanka, snežnobela tkanina, ki jej sega do petá in zavija jo tako popolnoma, da ti zgolj nje temnožarno oko blišči nasproti. —

Pet in dvajset tisuč ljudi gnjete se v teh dvorinah semtertje, in vendar ni čuti nikakega nepokoja; nikake straže, nikake sablje, nikakega bajoneta ne ugledaš tukaj — in vendar red in pokoj, kamor se oberneš. Preveč bi bilo terditi, da je ta mir zgolj nasledek občne nnavitosti. Med toliko tisuči ti gotovo ne bo brez nekterih zaveržen-
cev; tudi tukaj plazi se lahko da marsikdo, ki je davi še tatoval in bo jutri spet, ako mu bode vgodna priložnost — ali tukaj kujeta ga osup in sterčenje v svoje sponse; tukaj diha v novem svetu, ter ne upa se pečati še z grešnim obertstvom, ki mu služil je v starem. In toraj ni čuditi se, da bogata tergovka z demantnimi uhani šeta zravno nevarnega zmikavta brez strahú, da bi jo okradel.

„Ob sedmih zvečer,“ — pripoveduje nekdo, ki je bil pričujoč temu godovanju — „odperle so se vrata palačne, in množica, z vstopnimi listki v rokah, vsula se je kot morskó slapovje v znotrajne prostore. Komaj si kviško pogledal, bile so že napolnjene dvorane in klonice nezmerne; le dvorana sv. Jurja bila je še zaperta; — čez

malo časa pa so se odperle tudi njene mogočne vrata in s tim se tudi pričelo je pravo godovanje.

Dvorana je bila razdeljena v dva neenaka predela. Na prostoru, kjer je stal carski prestol, bili so car, mati carica, careviči in carevne, zbor diplomatov in mnogobrojno bliščeče dvorjanstvo. Ko se je gnjenje množice v drugem razdelu nekoliko umirilo, dal je car znamenje, da naj se prične ples, prijemši gospó za roko. Godci zagodejo, pari se lepo uversté, možki v bliščečih uniformah, ženske v narodni obleki, v pristojnih sarafanih, — spredaj nadobredár, pomikaje se navzdert, lice obrnjeno v plesavko; ali kje prostora najti za ples v taki gnječi? In vendar se je naredil prostor; odperla se je komaj tri vatlé široka draga, sam ne vé, kako; in šumel je ples po dvoranah, v sledni sprejet od drugega orhestra, ktereга pa nisi vidil nikjer z očmi, uho le je vedilo zanj.

Večkrat se je vkljub vsemu redu zagatila ulica, o čemur se ni čuditi pri taki množici — ples se je moral ustaviti, in ubogi obredar prositi in prositi: „prostor! prostor!“ dokler da se je spet odperl prehod in mogel nadaljevati ples.

V nastranskih sobah so bili odri narejeni, raz ktere ti je nasproti bliščala mnogooblična posoda iz čiste srebernine, iz raznih vekov. Tukaj si se mogel okrepčati brez plače; da si pa dobil čašo limonade, ali kupico vina s kakim prigrizkom, bilo ti je treba tvegati življenje; zakaj žejnih je bilo toliko, da je vse mergolelo; vsakdo se je hotel napiti in najesti, češ, danes gre na carjevo rajtingo!

Ednajst je odbila ura, in glasi rogov so naznanili, da se je car podal v kristalno dvorano, kjer je bila carska večerja napravljena. Dvoje miz bilo je pogrnjenih za 400, in v nastranskem mostovžu še dvoje za 200 oseb.

Carska rodovina se je posadila k veliki mizi, obdana od tujih poslancev, njihovih soprug in prvih služabnikov mogočne carjevine. Bleska in krása, ki sta se tukaj odgrinjala očem, ni moč popisati. Prečudna, v enomer se spreminjajoča svitloba steklenih cevč, v kterih so se tanke sreberne nitke po kačje zvijale, ter pregibale v enomer — sam Bog vé kako! — blišč pogrnjenih miz, po kterih je bilo cvetje in sadje vseh pojasov umetno razpostavljeno med svitlo zlatnino in srebernino; dragotine in obilno okrasje veselih gostov — vse to je stvarjalo obraz, da mu na celi zemlji ni bilo para. Car pa je vedno hodil krog mize, ter zdaj s tim, zdaj z unim gostom spregovoril prijazno besedico.

Ustavši izza mize podala se je carska rodovina nazaj v Šent-Jurjevo dvorano, kjer se je znova začel ples. Na to pa se je umaknil car v znotrajne čumnate in izbe, in kmalo potem jela je ugasovati lučica za lučico, v znamenje, da je bila dosanjana sanja obhajano godovanje. Brez povelja, brez posebnega naznanila se je razšla polagoma bezštevilna in tolikoverstna množica.

Ravno o času tega godú prišel je perzanski poslanec v Petrograd. Hotli so ga prehvapiti s prekrasnim godovanjem ter veseliti se o njegovem čudenju; toraj so ga peljali še le potem v dvorano, ko je bilo ljudstvo že zbrano. Azijana pa je to vse drugače prevzelo, kakor so si mislili. Ko je ugledal revež nezmerno množico, polastil se ga je neznan strah; mislil je, da se je ljudstvo spuntalo, premagalo palačjo stražo ter naskakuje sedaj carski grad. Ko so mu razložili, kako se ima ta reč, vendar ni mogel zapopasti, kako se more mogočni vladar tolikanj ponižati k svojemu ljudstvu. Vprašan, ali je tudi njegov Šah tak otec rodovini, odgovoril je ponosno: „Pač da je tudi moj Šah otec svojega ljudstva; nikdar pa ne bode preživel takega večera vsred 25 tisuč svojih otrok!“ —

Vinska terta.

(Spisal J. Tušek.)

Kakor noč in dan, kakor jasno in oblačno nebo, se verстите sreča in nesreča, veselje in žalost celi čas našega življenja. Kdor bi imel rad vedno lepo vreme, obderži v spominu naj rajši deževne čase; je tedaj kaj čudnega, da človeku navadno le senčna stran življenja stoji pred očmi kakor pošast, ki mu brani srečnemu biti? V sanjah pa pozablja duh vsakdanjih nadlog, dvigaje se v srečnejše kraje. Kdo bi tedaj zameril temu, ki ga tarejo nadloge noč in dan, da se zaupno izroči tolažniku, ki mu saj za nekoliko časa poslajša grenko življenje! Saj se spanja ne brani nas nobeden.

Sanje so bile tiste ljubeznjive podobe, ktere je skušal človek pribaviti k sebi vselej, kadar so ga terle nadloge. Poiskal si je omotnih zelišč koj, ko je bil za silo nasiten. Priraščena je človeku želja, si življenje kolikor toliko prijetno delati in preganjati dolgočasno vsakdanjost s pomočjo omotnih reči. Divjak in omikani Evropejec, obá si podajata roke saj v ti želji. Ni ga kraja, kjer bi si ne bil pripravil človek tega ali unega, kar mu preganja skerbi. Nektere omotne stvari, kakor kava, čaj, tobak in vino, so se razširile po celem svetu. V naj zadnji bajti samotnih hribov si stara mamica dušo privezuje s kofetkom, kakor zala gospodična v mogočni palači; kozar na planini, kmet za plugom, učeni červ za bukvami, svitli gizdalin na ulicah, vsi zavijajo skerbi in svoj dolgi čas v dim — se vé, da vsak po svojem. Po drugih krajih so pa opij, betelj, hašiš in koka dobili vhod v beraške bajte in v kraljeve poslopja.

Bratovščine, umne vlade in pametni možje so pogosto odvrčevali ljudi od nezmernega vživanja omotnih reči. Človek pa, pustivši to, se je poprijel unega. Kar se popije manj žganja, se več posmоди tobaka in vžije kave. Previdni človek si pa izvoli vselej izmed vseh tiste omotne reči, od kterih je prepričan, da so mu nar manj škodljive. Zdavnej že je bila prepovedala vlada Peruancom, da ne smejo žvečiti

koke; pred več sto leti je bil prepovedal ravno tako Mohamed vino svojim spoznovavcom in kristjanska cerkev v Etiopii še zdaj uči svoje podložne, da je kava škodljiva; jezuit Jakop Balde je kaj lepo pridigoval začetka 17. stoletja zoper tobak in leta 1842 je kitajski vladar prepovedal voziti opij na Kitajsko. Kaj je bil vspeh vseh pridig in vseh prepoved? Da Peruanci zdaj kot pred žvečijo koko, da Turk skrivši vino serka, da etiopiški kristjanje pijejo kavo in da tobak ni ne le prepovedan, ampak da vladam znosi marsikteri milijon na leto v denarnice.

Ljudje se ne derže samo zdaj tako terdo omotnih reči; mnogo so jih že imeli v starodavnih časih. Glava izmed vsih je pa — vino.

Vino razveseljuje človeško serce, ga povzdiguje čez skerbi vsakdanjega življenja in mu celi rane, ki mu jih je vsekala osoda. Nobena druga pijača ni tako ljubeznjiva, ognjena in močna, nobena ne oživlja takó bolnih in slabotnih, kakor vino. Vino je pijača veselja; vino odpira prijateljske serca; vino preganja vse skerbi in navdušuje duh z novo serčnostjo. Hitrejše se gibljejo misli, lahkjeje stopajo blagi občutki iz pers globočine; roka dobiva moč, serce pogumnost, v nevarnosti zgubivši strah pred smertjo. Nobena stvar se tako natihoma in skrivši ne priplazi in ne postane naš naj ljubši tovarš in naj zvestejši spremljevalec skoz življenje, pa tudi nobene reči še ni človek tako hvalil in opeval, kakor vino.

Zmerno vžito vino napne vse strune našega duha. Pijača, ki je mleko starčeku, ki sivčeka pomladi, ki moža pokrepča po doprinešenem delu in ga terdi za nove skerbi in nadloge; ta pijača, nezmerno vžita, je vzrok, da je glava težka, da se verti v nji, kakor kamen v mlinu; da noga, da vse truplo ne uboga duha, da ustaja prepir, kreg in boj. Človek stopivši čez prag svojega ozko zagrajenega bitja pade iz verha domišljene sreče v globočino živalske ostudnosti.

Še žalostneji so nasledki pogostega nezmernega pijančevanja. Ni je goreče misli, ki bi prešinila pijanih možganov, ni je pesmi, ki bi se izvila persim terdega pijanca; oko je serpo, jeziku se spodletavajo besede. Pijancu ni mar za pravi cilj in konec svojega življenja. Česar doseči zamore, mu je naj slajša pijanost. Če se zavé, je nesrečen. Pijanec je malo, pije veliko. Torej želodec slabo prebavlja vžitih jedi. Nastopijo tedaj kmalo bolezní na sercu in na žilah, kri tišči proti možganom in konec vsega je pijančeva norost, če že ni poprej na duši in na telesu pohabljen pijanec v svojo in družih srečo umerl za naglico.

Mnogo šeg in navad je sledilo vinu na vse kraje, kjer je zamoglo deliti veselje, radost in življenje. Sicer ne gospodari več simpoziarh čez gostove s svojim strašnim „aut bibat aut abeat“, pa vender obderžala se je stara lepa navada, da napijamo tovaršem. Gregi so izpili vselej prvi kozarec na zdravje dobrega duha Dioniza, družega na zdravje Jupiterja, vladarja na Olimpu, tretjega na zdravje vseh in

samega sebe, četertega na zdravje Merkurja, gospoda noči, darovavca spanja in sladkih sanj.

Imeli so nekdanj navado, venčati se pri pijančevanji, da so hladile sočnate cvetice čelo in senci. Ta navada se je zgubila. Mali njen ostanek je smerekova veja, ki visi kerčmi nad vratmi in nam terdno zagotavlja, da sod še ni prazen in nas vabi stopiti čez prag.

Naj boljši pevci med tiči imajo priprosto obleko. Nikakoršna pisana suknja ne naznanja, da jo slavček naj bolje zna drobiti; ravno tako skriva vinska terta svojo moč med krevljastimi vejami in se zaničuje v zelenkastih majhinih cvetkah. Pa listje je lepo in vredno, da venča čelo bogu, ki daruje veselje. In kdor vé, kako lepo diše njene cvetke, se ne čudi, da rodé tako rajske jagode. Terta se opera in pleza po drevji in po koléh, kakor da bi htela prositi človeka, jo podperati in saditi. Sadil jo je tudi, kar se zavé in ne bo je opustil. Kakor pripoveduje sveto pismo, jo je zasadil Noe koj, ko je naznanjala mavrica, da odslej se bo začelo veselo in prijazno življenje in rastje brez ovare.

(Konec prihodn.)

Natora in človek.

(Spisal S. Šubic.)

Stvarjenje sploh, posebno pa na nebu. Česar zazrè oko, kar se odpre pred ojstrim daljnogledom ali teleskopom, vse oznanuje skrivnosti nezapopadljivega večnega bitja, našega Stvarnika. Veličanska osnova njegovega stvarjenja je po svojih postavah priča večnega uma, ki vse stvari in ohranjuje. Razodeva se večno bitje v prikazkih, ki se versté po vednih spremembah. Precudne so vezi, po kterih se družijo in vežejo moči, ki nam po svojih storitvah oznanujejo večno modrost. Od svojega začetka sem se deržé svetovi večnega zakona božjega; po večnem njegovem umu se razvijajo moči če dalje v lepših podobah in prikazkih, ki so zasajeni v stvarjenji. Pri človeku pa je stvarjenje oživilo kal božjega uma, ki jo je Stvarnik z duhom va-nj vsadil, zrasla je mladika, se zrašča je po vsakterih stvarih; opiraje se na zemljo ima terdno stopnjo v čistem zapopadku natornih dogodb, obsega pa že vse nam znane reči na zemlji in na nebu. Tamkaj cveti in nosi svoj sad naj žlahnejšega djanja, ki ne vsahne pred nobeno zemeljsko sovražnostjo. Um človeški je pokazal v pravem spoznanji božjega stvarjenja, da je on sam na sebi otrok tistega bitja, ki je ustvarilo svet in človeka iz edinega večnega zakona. Zdaj že človek v duhu uživa umno delo božje, kar se ga je moglo zagledati z zemlje. Pokazali so mu teleskopi zvezd ali svetov na miljone, ki jih s prostim očesom človek ne vidi, kakor ne vidi brezkončnega življenja silo drobčkinih živalic, ki mu jih je odkril drobnogled ali mikroskop.

Ogledovanje in skušnje so ga učile, da so svetovi razno razdeljeni po nezmernem prostoru; matematika pa mu pravi natanko, po katerih postavah da se gibljejo in družijo svetovi na nebu in unkraj našega neba. — Dva velika kolobarja obdajata naše osončje kakor dva obroča, ki segata ravno navskriž. Bližni kolobar, znan v vsakdanjem življenji pod imenom „Rimska cesta“ obstoji iz samih zvezd; daljni pa ne da več spoznati zvezd v sebi, vidi se kakor belkast meglen trak. Vse svitljeje zvezde naših krajev se vidijo raztresene po krajéh rimske ceste; med temi je tudi naše sonce s svetovi ali planeti, ki se okrog njega sučejo. Človek, ki bi se vstopil na kateri svet bodi zunej našega osončja, bi od osončja ne vidil družega, kot samo eno zvezdo: sonce; drugih svetov, ki hodijo z zemljo vred krog njega, bi pa nobenega zagledati ne mogel, ker nimajo svoje luči, svitloba pa, ki nanje prihaja od sonca, nima dosti moči. Kakor veliko prostora posede naše osončje, ga vendar v primeri k oddaljenosti in k svetovom rimske ceste ni družega, kot kar je za nas sameča zvezda na nebu. — Na nebu je le na videz vse na miru, v resnici pa vlečejo vsi svetovi eden družega nase, in iz tega izvira vedno gibanje po gotovih prvič od Keplerja spoznanih potih. Spoznali so zvezdoslovci že postave, po katerih se svetovi nase vlečejo in gibljejo po prostoru; te postave so zapopadene pod Niwton-ovim „težnim zakonom.“ Po več planetov je zbranih v celo kerdelo, vsak pa se verti po svoji odločeni poti in sicer natanko po postavah natege, ki prihaja od njegovega sonca, pa tudi od družih poddruženih popotnic. Naše osončje ni družega kot kerdelo združenih svetov ali planetov. Sonce se sicer giblje s celim svojim kerdelom po nezmernem prostoru naprej, v primeri k svetovom, ki se krog njega verté, je pa na miru.

Pravo spoznanje stvarjenja po nebeških prostorih pa uči dalje, da se med zvezdami, ki jih poznamo v podobni okrogli svetov, dobé tudi meglice vsaktere gostobe. Meglice sicer niso zvezde, pa se vendar sem štejejo, ker se z zvezdami v družnji nahajajo in kakor slabe zvezde neko belkasto svitlobo od sebe dajejo. Zvezdoznanci so razdelili na nebu zraven dogotovljenih svetov kak poldrug tisuč svetlih meglic, ki se vedno spreminjajo. Kakor pri nas na zemlji terpi tamkej še vedno stvarjenje, vse je tukaj kot tam vednim spremembam podverženo. V naših lesovih vidimo, kako iz semena izrase drevo, ki zeleni in cveti pa svoj sad rodi in zopet svoj konec vzame, tamkej pa zapazujejo zvezdoznanci, da se versté spremembe za spremembami, pa da se v tistih krajih delajo zvezde iz meglic.

(Dalje.)

Drobtinica iz slovenske slovnice.

V razgovoru zastran pravilne rabe doveršivnih in nedoveršivnih glagolov, ki so ga Novice ne sila davno raznesle po slovenskem svetu,

bilo je na široko razloženo, da kakor se doveršivni glagoli v naznanivniku (Indicativ) sedanjega časa ne prilegajo pravemu sedanjemu času, tako tudi sedanje-časni naznanivnik nedoveršivnih glagolov ne služi za naznambo prihodnjega časa. Temu pravilu nasproti slovenski časniki radi svoje večje sestavke prekrajajo z opombo „dalje sledi“ (continuation sequitur), „konec sledi“ (finis sequitur)“. Kdor se derži pravega pomena teh besedic, mora liste preobračati in prebirati, da bi našel, kje nek tiči ta sledeči (sequens, non secuturus) drugi konec sestavka, ali na zadnje se prepriča, da v resnici ne sledi, ampak da menda še le bode sledil. Bolje bi bilo tedaj reči: „na dalje drugičrat, na dalje prihodnjič, drugičkrat kaj več, dalje pride, ali (k večjemu) bo sledilo.“ Tako nahajamo v Slovenskem Romarju prav: „drugo leto na dalje *), M. C.

Narodne pesmi.

a) Iz Varaždinske okolice.

(Poslal M. Kračmanov.)

1.

Bog daj, Bog daj dobro večer,
Za večerkom dobro jutro
Tomu dvoru poštenomu.
Pred dvorom je zelen trsek,
Pod trsekom debel hladek,
Vu hladu je postelica,
Z dopleri je popojena,

Z vankuši je podglavljena,
Na nji leži mladi gospon.
Stanite se, mladi gospon,
Stan'te stan'te, darujte nas
Lepem zdravljem i veseljem,
Z drobnem žitom i pšenicom
Z rusem vincom i rakijom.

Pred Ivanjem ono noč ido dečki k hižam i pred vsako hižo jim se stelje (praproti) prestre; na njo se posedejo in popevajo. Kadar ispopjevajo, onda jih ljudje darujo z jajci, meljo (moko) in z drugim tegom, in tako ido od hiže do hiže, in in kadar jih ljudje darujo, zahvale se rekoč: „Lepa hvala na tem, daruj vas Bog i Marija.“ Pričujočo pesem pojo pred hižo kakega višega gospoda in pred farovžem; pred drugimi hižami pa pojo bolj površno, veči del tako le:

Bog daj, Bog daj dobro večer
Za večerkom dobro jutro.
Stante stante raniteljji,
Raniteljji petelinci!
Stante stante, darujte nas.

Mi smo nočas rano stali,
Rano stali, malo spali,
Vaše polje darovali.
Daruj vas Bog i Marija.

b) Istverske.

(Poslal J. Volčič.)

1.

Mili Bože, na svemu ti hvala!
Kad se zemlja z vedrim nebon¹⁾ kara.
Černa zemlja nebu govorila:

„Muči da mi, vedro nebo moje!
Ti me pališ sušu preveliku,
I ti z mrazon, snegon prevelikim.

*) Nemec služi „Fortsetzung folgt“ für „wird folgen“, kakor se pravi: Der Vater folgt dir binnen drei Tagen nach“ namesto „—wird folgen. Nemec pa govori takó, zato ker nima glagolov veršivnih in doveršivnih, kakor Slovenec.

¹⁾ Istrani govoré: nebon, snegon itd. m. nebon, snegon itd.

Od Miholje do Jurjeve dana
 Zameš mi ti sve listje od gore;
 Ostane mi gora nevesela,
 I na zemlji žalostni kerstjani.
 Od Jurjeve do Miholje dana
 Pališ me ti sušu preveliku,
 I mi uzmeš letinu od polja;
 Ostane mi polje neveselo,
 I na zemlji žalostni kerstjani.
 I mi zameš listje odi brajde;
 Ostanu mi brajde nezelenene;
 I na zemlji žalostni kerstjani.⁴
 Vedro nebo zemlji odgovara:
 „Muči da mi, črna zemljo moja!
 Vela milost od Isusa moga,

Da ne pada goručé kamenje.
 Na tebi su dila pregrisenja,
 Na tebi su krive nepravice,
 Na tebi su kriva svedočanstva:
 Sin ne sluša starca otca svoga,
 Niti hčerka svoje mile majke.
 Ljubiju se botre i kumpari;
 Ne pozna se ta bližna rodbina.
 Rajaju ³⁾ se deca brez zakona,
 Moriju se deca i brez kersta.
 Dati ću to žalostno življenje,
 Paliť ću te sušu preveliku,
 Poslat ću ti strele i germļjavce,
 Pucat' te ⁴⁾ ti u crikvi zidine
 Padat' te ti teške repečine (tuče).

c) Zagorske.

(Poslal A. Kos.)

1.

U toj cernoj gori,
 Zarki oganj gori.
 Okol njega jaše
 Trideset junakov
 Zdravih i veselih;
 Samo jedan ranjen.
 „Bratci moji dragi!
 Ne ostavljajte me;
 Neg' me izpelajte
 U to ravno polje.
 Kopajte mi jamu
 Pri svetom Ivanu,
 Po pušku gliboku,
 Po sablju široku.
 Nutar postavljajte
 Moju kabanicu;
 Na nju posadite
 Moje grešno telo.

Vani ostavljajte
 Moju desnu ruku,
 Za nju privežite
 Moga vranca konja.
 On se neka plače,
 Kad se ljuba neče.
 Delajte mi klupi
 Okol groba moga;
 Koji trudan projde,
 Na klupčicu sede;
 Vendar da mi reče:
 Bog se duši smiluj!
 Kopajte mi zdenac
 Pokraj groba moga.
 Koji žedan projde,
 Vode se napije;
 Vendar da mi reče:
 Bog se duši smiluj!

Sadite mi ruže
 Pokraj groba moga,
 Koji takav projde,
 Ružicu si tergne;
 Vendar da mi reče:
 Bog se duši smiluj!
 Sadite mi slive
 Pokraj groba moga;
 Koji gladan projde,
 Slivicu si tergne;
 Vendar da mi reče:
 Bog se duši smiluj!
 Sadite jabuke
 Pokraj groba moga,
 Koji gladan projde,
 Jabuku si tergne;
 Vendar da mi reče:
 Bog se duši smiluj!

Glasnik literarni.

Sreča v nesreči ali popisovanje čudne zgodbe dveh dvojčkov. Na svitlobo dal Janez Ciegler, fajmošter pri sv. Tilnu v Višnji gori 1836. (V bohoričici.)

Uže v 3. „Glasnikovem“ listu sem bil opomnil te knjige, in rekel sem, da so jo ljudje radi brali. Zdaj pa tanje preglejmo, zakaj se je narodu tako prikupila. Ker je bukvarnice več nimajo na prodaj, naj se tu ob kratkem povzame vsa zgodba.

Uvod. Živela sta blizo mesta L... pobožni France Svetin pa Neža, njegova žena. Prebivala sta v neki vasi, v kateri so imeli jako

²⁾ Miholja, Jurjeva, Duhova — namreč fešta (praznik); ³⁾ rajati se — roditi se; ⁴⁾ té — če, čejo.

imenitno suknarijo. Bog je dal njima dvojčka: Janeza in Pavla. To se je godilo ob Napoleonovih časih. Očeta Svetina, uže nekoliko let oženjenega, prisilijo na vojsko; Neža pak je sama redila in v šolo dajala svoja sinova. Ker zdaj ni bilo več gospodarja pri hiši, kmalo dolžniki prodadé kočico, edini imetek zapuščene matere. Pavle gre h kmetu krave past, Janez pa v Terst k pekem, in Svetinka dobi službo pri vdovi Korduli, ki si je bila ravno grajščicino kupila na Štajerskem pri mestu C... Baron Gap, njeni mož, je bil mertev; sin Karl pa je po sili potegnil z Napoleonovimi vojščaki nad Rusa.

I. del. Pavle je bil enkrat na paši jako postrežin popotnemu baronu, ki se mu je bil na samotni cesti voz preverniti in kolo sterlo. S tim se je pastirček tako prikupil, vzlasti ker ni hotel plačila, da ga vzame baron sabo v nemški Gradec, in tamkaj v šolo pošilja. Dobrotnik umerje, in Pavle ide brez podpore na Dunaj. Med potom najde svojega poprejšnjega prijatla Zormanana, kteremu je pomagal, ko je bil ta v Gradcu nekđaj v hudi siročiji nevarno bolan. Zorman podpira Svetina dve leti, da potem izdela bogoslovje. V duhovskem stanu se je tako vzdigoval, da je naposled bil škof blizo Dunaja. Zorman obišče Pavleta, in le-ta ga pri odhodu nekoliko časa spremi. Tu naletita v revni koči bolnega barona Gapa, sina gospé Kordule. Ravno je bil na potu iz ruske dežele v svoje domovanje; ali težavna cesta ga je bila tako prevzela, da je nevarno izbolel. Z njim je bil Francoz Bazili Hudon iz Tulona. Gap in Hudon sta lep izgled pravega prijateljstva; nikoli, tudi v največi sili se nista zapustila. Na Ruskem se je njima čudno godilo. V reki Berezini bi bil Gap vtobil, da ga ne otme njegov zvesti Bazili, ki je znal dobro plavati. Reki sta odšla; toda kaj pomaga, ker od zad pritiskajo serditi Rusi? Hudon svetuje, da naj orožje odveržeta in milosti prosita. Prizanesó jima, posebno ker je Slovenec Gap nekoliko ruski govoril. Pa vender sta bila poslana v Sibirijo, od koder še le zdaj, čez več let, po dolzih težavah gresta v svoje kraje. Gap ozdravi, Svetin pa mu reče, da je poznal njegovo mater; da pojde tudi on domu pogledat, ker od svojih ljudi ni slišal, kar je šel iz Krajskega. Odrinejo vsi trije vkupaj, in ker je bila Neža pri Korduli, oba kmalo dobita vsak svojo mater na Štajerskem, od koder je Bazili v Tulon dalje popotoval. Gap je ostal pri materi; Svetinko je Pavle sabo peljal.

II. del. Vse drugače je bilo z Janezom. Ko se je v Terstu pekovskega učil, najde rudečo mošnjico z velicim bogastvom. Zgubil jo je bil tergovec, ki se je hotel ob življenje deti zavoljo tega. Po sreči ga Janez dobi, ter mu vse poverne. Kupec mu je hotel dati lepo darilo; pa Svetin se je ubranil, in bogatemu gospodu je bilo to tako po všeči, da ga vzame v službo, in da izučiti jezikov in česar je tacim treba. Iz Tersta ide na Francozko v Tulon k Teodoru Eskelezu. Ko se je peljal po morji, vstane hud vihar, pa vender ne potopi ladije. Zavoljo svoje velike zvestobe in delavnosti je bil novemu gospodarju zopet po godu. Služil je pa

tudi Ludvik Bodin ravno tam. Eskelez ga je rad imel, ter obljubil mu svojo edino hčer Kristino v zakon in po smerti vse premoženje v last. Bodina je v serce peklo, ker so imeli Svetina radi, in zavzel si je, da ga mora izpodriniti. Najprvo ga opravlja, da imata s Kristino grešno zavezo; ali ostal je na lažeh. Podvergel je potem v Janezovo skrinjo veliko cekinov, gospodarju vzetih. Kupec da vse preiskati, in ukradeno zlato se najde pri Svetinu. Le-tá pa, ker je bil nedolžen, nikakor ni hotel vdati se. Obsodijo ga, da mu bo desna roka, in potem glava odsekana. Bodin je bil hudobnež; pa vender mu vest ni dala pokoja, in tako je pravi tat na plano prišel. Odsekajo mu obé roci, in potem še glavo; Svetina pa nedolžnega izpusté, ki je bil deset mescev zapert. Čez nekaj časa mu da Esklez Kristino za ženo. (Na dalje.)

* Drobince za l. 1858 so te dni gotove. Obsegajo na 22 polah mnogoverstnih reči za cerkev in dom. Gotovo se bodo tudi letos prikupile svojim bravcom, katerih so si bile že mnogo pridobile med častito duhovščino in med prostim ljudstvom. Čelo jim kinča lepa podoba sv. Justa, patrona Teržšaškega mesta. Kar zadeva znotranjo in zunanjo opravo, so v vsem podobne lanskemu tečaju. — Naj bi nam izhajale še mnogo let; naj bi pa tudi vsi pisatelji vselej pisali prav po domače in čedalje pravilniše!

* Naš dragi rojak in slovenski pisatelj J. Terdina, ki se v slovenščini že delj časa ni več oglasil, priobčuje v Nevenu pod naslovom „narodne poviesti iz staroslovinskoga bajeslovja“ prav zanimive narodne pripovedke, ki jih je slišal in zapisal med Slovenci okoli Mengša. Le škoda, da jih ne podaja v naši domači, ampak v ilirski besedi! Vsaj polovico svoje cene in vrednosti zgubé enake narodske starice, če se ne razglašujejo takó, kakor jih pripoveduje ljudstvo. Gotovo se Neven svojim čitateljem ne bo zameril s slovensko besedo, vsaj je lahko umevna vsakemu omikanemu Jugoslaveni!

* V najnovejih časih se razodeva tudi med Slavjani prav veselo gibanje na polju narodske literature. G. F. Kunić je izdal v Oseku prvi zvezek narodnih pesem bosanskih in hercegovaških, ki sta jih nabrala rajni Fr. Jukić in Martić. Knjiga, 20 pol debela, veljá 1 gld. sr. — G. S. Popović misli pod naslovom „Crnogorske gusle“ na svetlo dati zbirko junaških pesem, ki jih je nabral po Primorju, Hercegovini in Černigori. — Lužickoserbski spisatelj Jenč zbira gornolužičke narodne basne in pripovedke. — Lumir naznanja, da se pripravlja nova zbirka narodnih pesem česko-slovenskih, ki so jih nabrali in zapisali nekteri učenci iz Prešpurka, Prešova in Levoče. Naj bi posnemali ta izgled tudi naši dijaki višjih šol ob šolskih praznikih in drugi domorođci, ki vedno živé med ljudstvom. Skrajni čas je že, da se kmalu zapiše, kar se še ni pogubilo narodskega blaga po lastni nemarnosti.

* V Varšavi se pripravlja imenitno delo, namreč nova enciklopedija polska. Vredniki posameznih oddelkov bodo Kraševsky, Vojčický, Rogalsky, Levestam in Baranovsky.

Glasnik iz domačih in tujih krajev.

Iz Varaždina. M. V. — Náte nekaj narodne drobnjave. Kader se poverne zaželjena pomlad, se pričnó razne pastirske veselice. Naši pastirji, kadar dojdejo prvi pot skup, jeden drugega pograbijo in mečejo se med seboj. Tisti, ki je naj jači, je njihov gospon celo leto. Drugi dan donesó jajec, mašče in vina in pijó in jedó cvrtje za pomirenje. Kadar „dojde vrba vu mezgu“ delajo „žvegle“ in lepo „svirajo“ po trije ali po štiri, a drugi se primejo za roke in plešejo. Svinjkajo se tudi, kar se tudi zove „svinju tirati vu kotec“ (svinjak). — Pojó: „moja ica (krava) duge roge, tenke noge, čudaj mleka bu“. — Ogenj zakurijo, sedejo krog njega in, če se zeló kadí, da ne morejo gledati, tisti, ki tam sedé, kjer se kadí, govore: „tâ, dim, tâ, dim; tu se pogače pečeju, tam se črni cigani mečeju“. Spominjam se, da smo tudi na Gorenskem nekako dim od sebe odvráčali, ali kako smo ga odvráčali, tega sem skor popolnoma pozabil, samo tele besede še vem: beži bež' od mene, dim! saj nisem tvojega kvatrnega cvirna kradel. — Pomlad (ali po Varaždinsko protúletje) obudi tudi „tičev kore“. Kaj si pripovedujejo tukajšnji ljudje o milih tičicah? Jaz toliko le vem: Na Gregorjevo imajo vse tice gostí; nosijo si „v mali barilčeki“ vino pak pijó. Kadar se napijejo, vse vkup popusté. Zdaj morajo dečki bosí iti iskat te barilce po šumi in kdor jo najde, ta bo „srečen na vtice, da bude ih lahko lovil“. — Neka mrcina je vcrkla; šle so ji vrane na „sprevod“ (za pogrebom) pa so popevale tako le, prva: kvar kvar kvar! druga: zakaj zakaj zakaj? tretja: Vlah je hmerl, Vlah je hmerl, Vlah je hmerl; četrta: gda gda gda? peta: v tor'k v tor'k v tor'k. — Še en jerbašček vraž o ticach: 1. Ako bi kdo lastavično gnjezdo vzel, pa bi lastavica pod kravo zletela, „krava ne bi več mleko dojila (molzla) neg krv“. — Bil je težak na delu, pak so seno skladali v skednji. V tem skednji bilo je lastavično gnjezdo. V njega zadene ponevedoma z vilami, pa ga vrže na tla. Lastavica zleti mu pod vola, vol se mu začne od dne do dne sušiti, da ga je na zadnje mógel pobiti, „i gda ga je reščinil, bila mu je sa sklenena otečena“. 2. Imela je tica ždral gnjezdo na neki hiši. Otroci so mu vzeli gnjezdo in mlade. Tič je bil žalosten in onód je vedno letal. Zagledal je ogenj, ko so pastirji pasli in kurili, pa je vzel eno glavnjo, pa jo je nesel na to hišo, hiša se je vžgala in do tál pogorela. 3. Ako kdo na „protúletje“ prvi pot lastavico pred vidi, kakor sliši, onda imajo babe celo leto „moč na njega, da se navek nameri, da ga koja psuje“. 4. Ako kdo na protúletje prvi pot in to na tešče kukovico sliši „onda ga celo let vrat boli“. 5. Ako kdo „hujkača ali „futača (to je udáb, bud, smrdokávra) sliši, „onda mu ono leto v hlače vujde“. 6. Ako kdo čuka čuje, „onda se mu celo leto dremlje“. 7. Ako kdo „vugu“ (kobilarja) čuje, „onda je nesrečen, da navek kaj zgubi“. 8. Ako kdo slavulja sliši, „onda mu rada v onom letu krv teče“. 9. Ako sraka

„regeče“, kaže, „da bu negdo došel“. Postojmo nekoliko pri sraki. Sraka je stara bajeslovna tica. Sračec bil je sin slovenskega boga Sitivrata. Čehi pravijo: straka štěbetá, přijdou hosti; Rusi Karpaški: soroka skregoče, gosti budut. V Igoru (XI. izdanje Hattalovo), kjer je govorjenje, da se je knez Rastislav v Dnepru vtopil, je brati: Junošu knjazju Rostislavu zatvori Dnjepr temně berezě. Plačetsja mati Rostislavja po junošu knjazi Rostilavě. Unyšá cvěty žalobuju i drevo stuguju k zemli překlonilo, a ne soroky vtroskotaša. To je: Mladenču knezu Rastislavu zaprl je Dnepr temne brege. Plače se mati Rastislavova po mladenči knezu Rastislavu. Uvenole so cve-tice od žalosti in drevo se je od tuge k zemlji priklonilo, a srake niso zaregetale. Kaj je to: srake niso zaregetale? To je: srake niso naznanile prihoda njegovega domačim. Tako to razlaga slavni bajeslovec Čeh *Karel Erben* v svojem učenem spisu: „o dvojici a o trojici v bájesloví slovanskem“, iz kterega je to povzeto in ki je natisnjen v „časopisu musea království Českého 1857. XXXI. ročník, svazek druhý“. Z Bogom!

V Pešti, mesca junija. S. Šubic. — Ni ga kraja, kamorkoli pridem, da bi me ne spominjalo ljudsko djanje žive moči narodov slovanskih. Tudi v sredi ogerske dežele najdem Slovana, najdem moč njegovega telesnega in dušnega življenja. — Tukaj v Buda-Pešti se endruzega dotika troje večih ljudstev, namreč: madjarsko, nemško in slovaško. Sem v oserčeje ogerske dežele segate dve veji slovanskega naroda: Serbje od juga gori v Budo, Slovaci pa od severa sem v Pešt. Predmestje Raiznerstadt v Budi je serbsko, Josefstadt v Pešti pa slovaško. Slovani govoré tu sploh troje jezikov: svojega maternega, madjarskega in nemškega, čeravno se prejšne čase za njih narodno omiko clo nič ni storilo. V domačem življenju govoré le slovansko, nemščino in madjarščino rabijo pa pri svojih opravilih med tima narodoma. Slovaci so delavci, vozači in prekupovavci. Tudi Serbje se pečajo večidel s kupčijo; kupčujejo vendar le na drobno; kupčijo na debelo imajo skorej le Nemci v rokah. Zunaj Nemcov in nekoliko Madjarov so pa tudi Judje kot veči in manji kupci ž njimi v mnogih dotikah.

Mnogo grenjav so mógli že prestati; pa moč slovanskih narodov je tolika, da je ohranila njih vlastje, da dušno življenje pri vseh težavah še domorodne kali poganja. Kjer jih vidiš po dva vkupaj ali po več, koj spoznaš Slovane; ne slišiš med njimi družega jezika kot domačega. Bolj pogostoma kot pri družih narodih se nahaja pri njih petje; pojó pri delu, na večer od dela gredé, posebno pa o praznikih, ali doma ali kje ven zunaj. Terno je še njih narodno življenje, kakor se sploh slovansko vlastje rado čisto obrani med priprostim ljudstvom, med ljudstvom, ki si služi živež v potu svojega obraza in ljubi čez vse spomine svojega naroda. — Vlani, ko smo se peljali na barki gori k Sv. Andreju, smo zadeli skupej s Serbi, ki so

kaj milo prepevali serbske pesmi in sicer več tistih, ki sem jih slišal peti v Ljubljani in na Dunaju. Pri sv. Andreji je tudi skoraj vsa soseska serbska; kličejo se nekteri za Dalmatince. Pomešani so s Slovaci. Serbje so večidel greške cerkve, Slovaci pa katoliške. Serbje imajo pri sv. Andreji 6 cerkvá s staroslovansko mašo, Slovaci pa eno samo. Kdor Serba razume drugot, ga razume tudi v Budi in pri sv. Andreji; jezik nima družega razložka kot ta, da se je tu pa tam nekaj slovaškega navzel, kakor pri sv. Andreji. Slovaci pa govore tukaj Slovencom bolj razumljivo, kot tam okoli tatranskih Karpatov, nekaj se jih kliče tudi za Slovence. Ni dolgo, ko je beračil v naši hiši star mož, ki mi na uprašanje, od kod da je, odgovori: „Slovenec sem“.

Po leti o praznikih se nahaja mnogo tukajšnjih Slovanov na deželi, naj že v bližnem Stadtwäldchen-u ali pa na daljem Schwabenberg-u. Kjer jih najdeš, so večidel dobre volje. Na večer, ko gredó domu, se razlegajo mile slovanske víze po logih krog mest. Rad bi vidil merzleža, ki bi se ne ogrepel za slovansko domovje, ko sliši prepevati znane pesmi tam, kjer bi bil dočakoval naj večje moči madjarskega življenja. Kdor imá kaj serca za narodno življenje, tega vodijo po okolici prijazni, mili glasovi po senčnatih potih. Delj ko smo od doma, drajši nam so davno znani serčni občutki naših narodov. Vsak praznik jih vtegneš slišati v Stadtwäldchen-u. Ko je že sonce zašlo in mrak napoveduje bližno noč, ko se po dobravi šum pogubuje in že nastopa ponočni mir, se začnó močnejše in močnejše razlegati slovanske pesmi; iz čistih gerl vró krepki glasovi, poroki terdnega življenja. Duh slovanskih pesem je tako soroden, da razumi besedo ali ne, kakor ti glas udari na uho, si ganjen; in če ravno ne veš, kaj da pojó, vendar čutiš, da so občutki vzeti iz dna tvojega narodnega serčnega življenja. Ni dolgo, kar sem slišal fantovsko družnjo, ki je prepevala: „Živi, živi duh slovanski, Bog ga živ' na veke“ itd. Nedeleč od teh se je slišalo junaško madjarsko petje, čigar značaj je strastno nepokojno naraščanje glasov in enako gibanje svojega trupla. V družbah vem, da se je dostikrat petje z nemškim začelo, pa se je s slovanskim končalo.

Kar tiče dotiko s Slovani v delavnem življenji, jih najdeš, kamor stopiš. Pojdi v pisarnico ali v štacuno, v fabriko ali na kolodvor med inženirje, med kupce ali delavce: povsod boš dobil slovanske opravnike. Francoska družba, ki ima tukajšne železne ceste, ima večidel Čeha med inženirji; naša realska šola v Pešti ima med 18 učeniki polovico Slovanov. Dl.

V Pazinu, 10. junija. F. C. — Ker sem pred nekaj leti bral, da bi serbske narodne pesmi ne bile tako lepe, če bi jih Vuk ne bil likal in popravljal, si ne morem kaj, da bi ne overgel tega krivega mnenja. Kdor je Vukove pesmi dobro prebiral, temu je znano, da je Vuk pesme zapisoval, kakor jih je čul. Prederzno bi bilo, serbske narodne pesmi popravljati; gotovo bi jih pokvaril, kdor bi jih hotel popravljati. Tisti, ki so jih čuli popevati, terdijo enoglasno, da so natisnjene od čerke do čerke tako, kakor jih pojejo serbski pevci, in to je tudi čista resnica, o kateri sem se sam do dobrega prepričal. Čul sem popevati staro

beračico dolgo pesem od čerke do čerke, kakor stoji v Vuku. Celu odmore, za ktere mi slovenski prestavljavci pred malo leti še vedeli nismo, je od stiha do stiha natanjko poznala, ker je pri vsakem odmoru nekoliko prenehala. Ako je to tako v Istri, mora tudi na Serbskem biti, ker ondi prosto ljudstvo svoj jezik še čisteje govori, in ker so se te pesmi večidel iz dalmatinskih bregov tu sem zanesle.

Naj govorim še nekaj o kritiki, ktero današnje stanje našega slovstva živo tirja. Zbijmo si iz glave tisto nesrečno misel, da je kritika zabavljica; kdor to misli, nima pravega zapopadka o njej. Namen kritike je, pisatelje podučevati, jih na pravo pot zavračati in občinstvu dobre knjige priporočati. Ni mi treba dokazovati, koliko ona pripomore k naglednemu in srečnemu napredku v literaturi; to resnico spoznajo vsi omikani narodi. Naša kritika pa je pri vsem tem do zdaj zadela na mnogo over in marsikdo ji je bil sovražnik; to pa izhaja od tod, ker je bila deloma sama na sebi piškava, deloma, ker smo bili preobčutljivi in smo se resnice bali, namesti da bi jo bili hvaležno sprejemali in za njo prosili. Ako mati otroka zaradi pregreškov opominja, je to le v korist otroku, ker se jih tako lažje varje. Kar je opomin materni otroku, to je kritika pisatelju, ako je umna, resnična in zdrava. Njena dolžnost je, ker mora pravična biti, da graja in zameta vse, kar je narodu v kvar, da hvali in priporoča vse, kar mu je v prid; in če mora tudi pregreške razkriti, s tem nikakor ni zaničevavka pisateljeva, ampak njegova učiteljka; slab pisatelj, kteremu poduk preseda! Ona mora sicer vediti, ali ima nežnega mladenčca, ali zrelega moža pred sabo, nikdar pa ne sme slovstvenih izdelkov meriti po pisateljevi stopnji, na kateri stoji on v družbinskem življenji. Zoper to poslednje pravilo se je pri nas večkrat grešilo. Kritičar mora dobo, v kterej je pisatelj živel in delal, vedno pred očmi imeti, da mu zamore na vse strani pravičen biti. Naloga kritike ni tje v en dan grajati in hvaliti, ona móra stati na podlagi terdnih dokazov in zrelega uma. Iz vsega tega sledí, da mora kritikar kaj umna in učena glava biti, in da mora z merzlo kervjo literarne izdelke na rešeto devati.

Hvala Bogu, da imamo že več sposobnih mož med nami! Gotovo se bodo vedili tudi na polju kritičnem prav možko obnašati. Posebno bi nam vstregel g. *Levstik*, ako bi se lotil pretresov lepoznanjskih zakladov in jih podajal Slovincem v celini. Se vé, da bi bilo tako delo težavno in zamudno, ali korist, ki bi iz njega izviral, bi bila neprecenljiva.

Na Dunaju, 15. junija. Dr. J. Stefan. — Nisem tako prevzetan, da bi drugim silil svojih misli; pa kader te kdo praša, odgovóri, kar znaš, se mi je pravilo že v šibkih letih. Da kar začnem, mera, v kterej Glasnik izhaja, je res pičla, vendar po mojej misli bode težko hodilo jo zvišati. Pri nas je taka, malo jih je, ki plačajo, ni jih pa skoraj, ki bi mogli ali hteli pisati. Marsikteremu bode se to znabiti čudno zdelo; on, ki je navajen čuti o toliko slavnih in preslavnih Slovincih, on ne umi, da bi manjkalo pisateljev. Imamo jih, pa kakih! Saj še zmirom ne vejo naših pisavcev vsi, da je treba se učiti, da marajo reč poznati, o kterej hočejo pisati. Šteje se marsikteri med

naše klasike, zakaj bi ne vzel tudi ta in uni pero v roke, se vsedel h Konversazionlexikonu, si izbral nekaj plev, podal jih ljubim Slovencom in rekel: To je moje zernje! — Drugi pa, ki se leposlovnega rad imenovati čuje, naroča si Erinnerungen iz Prage ali pa ima že kak magazin za moralne in druge Geschichten, zakaj bi teh ne poslovenil, da dobijo tudi od njega ljubi Slovenci izvirno povest. — Tretjega spet mika na Parnas, pa nima ničesar, kar bi vzel iz glave ali iz serca, seže tedaj v kak almanah, saj ga niso mnogi brali, lahko se da kaka pesmica stisniti — oh sladko je človeku, mojster pevcov imenovanemu biti! — Tako se je delalo pogostoma, tako se pa ne pomaga literaturi na noge. Odkar se je razširila med nami nesrečna misel, da je domoljub le tisti, ki piše, se je zarodila sila literarnega plevela na polju slovenskem; saj so bili naši časopisi kakor napolnjeni s šolskimi nalogami, in pomagali so tudi pošteno oskerbniki slovenskega duha. Besede te pisane niso, da bi koga žalile; vsem je bila volja žlahtna, pa saj ne moremo biti vsi enakih misli in enega spoznanja. Naj se tudi za naprej nikdo ne odtegne blagemu namenu; narod, ki je nas rodil, naj tudi čuti, da je nas rodil! Saj je še toliko dela pri nas v jeziku, v zgodovini in v omiki, zakaj se jih ne zažene več na to rodovitno polje? Nemci imajo cele biblioteke, napolnjene s knjigami o Göthe-u, ali bi mi ne smeli pričakovati le — enega delca o Prešernu, njegovem življenju dušnem in telesnem, o vsem, kar je imelo oblast nad njim in moč? Zginili bojo s časom spomini njegovih dni, kdo jih bode pozneje vstvaril? Pomerlim znancom stavimo spomenike na grobéh, lepše v sercih, njemu pa bi kratili vrednega spomenika v pismu? Ako ne bodedo častili svojih pervakov, kdo bode maral za nas? Poznam mlado glavo, ki bi bila pripravna za to delo, in v Glasniku bi bil kraj za tako početje. Nam, ki nismo še sivi in ki nismo živeli v središču slovenskega gibanja, so neznane vse dotične stvari; vse, kar se je pred desetimi leti mislilo in delalo, je za nas kakor s sivimi meglami pokrito, in čudimo se cvetlici, ki se je na mah odperla, od nje pa nismo vidili ne debla ne korena. In ako dalje še pogledamo nazaj, vse leži v podobnej temoti. Koliko se je nam, postavim, povedalo o moči, ki jo je imela reformacija na omiko našega jezika in naših reči? Ali kdo nam je kdaj razjasnil, kaj ima slovenščina zahvaliti jezuitom in še mnogim drugim? Ali bi ne bilo lepo, poiskati iz prahú dotičnih stvari in pokazati v pripravnih monografijah našim očem obraze iz dobe nekdanje, da bi si mogli napraviti iz minulosti pravila za čase sedajne in poznejše! Saj se Glasnik ne izdaja za otroke ali za take, kateri se majajo kakor terstje v puščavi, mislim tedaj, da bi imel biti v njem prost kraj za take poskušnje in dela. Naj bi govoril o zakladih, ki jih naš narod hrani še današnje čase: o njegovih pesmih, pregovorih in pravlicah, ktere so gotovo vredne ne samo pridnega zapisovanja, ampak tudi bistrega premišljevanja. — Nočem vas dalje nadlegovati; vidite iz teh želj, kako si jaz mislim nalogo našega časopisa tudi gledé drugih strani, kar se tiče zgodovine naših dežel in našega ljudstva, kar se tiče

narodopisja in drugih vednosti o domačih rečeh. O drugih pa za zdaj nočem govoriti. Mnogo sreče in dobre volje!

Slav. nekrologija. V noči od 19. — 20. maja je zamerl F. Maks Opic, ud več učenih društev, rojen l. 1787 v Časlavi. Bil je slaven botanikar in spisatelj dela „Seznam roslin Kvéteny české. — Ravno tega mesca je umerl Dr. Novotny, prof. laškega jezika na vseučilišču v Insbrucku. Zapustil je v rokopisu del Dantove „Božje komedije“ v česki prestavi. — 6. junija je umerl v Veršovicah blizo Prage L. Ritter žlahtni Rittersberg, pisatelj več českikh romanov in drugih reči in skladatelj več muzikalij. Rojen je bil l. 1809. — 12. junija je umerl T. Prochazka, kaplan v Ivančicah, eden najzvestejih sinov cerkve in naroda svojega. Rojen je bil l. 1803 in je spisal razum več drugih manjših pisov „Putovaní Christa Pana“ in „povestnico svojega rojstnega mesta“, ktera vendar še ni na svetlo prišla.

* Na gimnaziju Chotěbužkem v doljnih pruskih Lužicah se uči lužiško-serbski jezik kot redni predmet. Po besedah Preuss. Courir-a je bil ta nauk zato vpeljan, ker je v doljnih Lužicah blizo 32 serbskih far, in duhovni morajo znati narodni jezik, da morejo ljudstvu oznanovati božjo besedo. Blizo toliko far je tudi v gornjih Lužicah pruskih, v saskih pa jih je še mnogo več.

* Nekteri učenci na gimnaziju Jičinskem so se združili v ta namen, da se vadijo v posameznih narečjih slovanskih. Naročili so si torej potrebnih slovarjev in slovnic in tudi časopisov v vseh narečjih. Lep izgled, naj bi ga posnemali tudi slovenski dijaki!

* Dr. J. Tkalec, ki je pred nedavnim v nemškem jeziku izdal imenitno knjigo „Staatsrecht des Fürstentums Serbien“ je od Nj. veličanstva Aleksandra, cara ruskega, prejel dragocen perstan z brilianti za njegove književne zasluge.

* Grof Orsat Počić je podaril serbski vladi prevažno zbirko starih serbskih povelj in drugih pisem, ki se tičejo serbske zgodovine, da jih izdá na svoje otroške.

✓ Narodni pregovori.

(Zapisal Fr. E.)

Bogatega bolezen in reveža prešič dalječ slovi. — Ne molči, ko bi mu tri vozle na jezik naredil. — Bogat umerje, reveža pa Bog vzame. — Ga je toliko sram, kot volka strah. — Kjer ste dve babi, je terg, kjer so tri, je pa somenj. — Kdor te na posodo prosi, gre po blatu zraven tebe, če ti je pa dolžan, se te na lepem ogiblje. — Po povoženi cesti trava ne rase. — Bolje je obupati, kot v vodo skočiti. — Bog že vé, komu perja lomi. — Sem te lačen, kot mačka česna. — To je križ, pa Boga ni gori. — Pri bervi vodo brede. — S klobasami nikjer plotú ne zapletajo. — Komarje bi koval, ko bi mu kdo podkve delal.

Zastavica.

Nekdo upraša mladega fanta, kako mu je imé? Fant mu odgovori: Pervi in drugi (slog) sta med rodila ter mi, ko sem dorasel, drugega in tretjega kupila. Veliko veselje sem s tema imel, pa nekega dne, ko sta mi ravno lepo pesmico pela, prideta prvi in zadnji in mi mahoma vse veselje vničita. Kako mi je imé? J. Vijanski.

Imenik častitih g. g. naročnikov.

P. n. 1. čast. Benediktinski samostan v Admontu; 2. M. Novak, mašn. v Št. Andražu; 3. J. Sebacher, kaplan v Štabnu; 4. milostl. St. Moyses, škof v Banski Bistrici; 5. A. Jenko v Reki; 6. A. Jenko, okr. predstojn. v vel. Laščah; 7. F. Verlič, kpl. v Kočah; 8. A. Kopač fajm. v Begnah; 9. M. Korošec, kpl. v Artičah; 10. J. Hofsteter, duh. v Verhpolji; 11. grof H. d' Harnoncour — Unverzagt v Velenju; 12. gimn. učenci v Jičinu; 13. O. G. Royko, frančišk. v Hallu; 14. J. Stritar, kpl. v Ljubljani; 15. A. Staré, bogosl. v Ljubljani; 16. M. Danič, posestn. v Mengšu; 17. J. Modic, kpl. v Kostivnici; 18. S. Šubic, prof. v Pešti; 19. sl. srbska matica v Pešti; 20. Fr. Žličarjev, dijak v Celju; 21. Fr. Cegnar, predstojn. teleg. urada v Pazinu; 22. J. Volčič, kpl. v Zareču; 23. Fr. Trafenik, kpl. v Sromlah; 24. O. A. S. Kuhar, frančišk. na Tersatu; 25. — 26. L. Serajnik, fajm. in A. Krajcar, učnik na Zili; 27. — 28. J. Grabnar, sem. nadstojn. in G. Krek, dijak v Ljubljani; 29.—30. F. Ogradi, bogosl. in bogosl. knjižnica v Celovcu; 31. F. Bradaška, gimn. prof. v Zagrebu; 32. — 33. P. Erjavc in B. Poznič, bogosl. v Celovcu; 34. — 36. Fr. Levstik, J. Kaplenk, kpl. in A. Praznik v vel. Laščah; 37. M. Perčič, lok. pri sv. Gregorji; 38. — 44. Fr. Erjavec, J. Tušek, S. Jenko in V. Mandele na vseučilišču Dunajskem, J. Navratil, uradn. najv. sodn., Dr. J. Stefan in V. Janežič, med. višje Jožef. akad. na Dunaju; 45. Ivana Rankl, učiteljica v Celju; 46. Dr. A. Magdič v Ormožu; 47. — 53. D. Terstenjak, prof. v Marburgu. (Dalje)

Listnica.

P. n. g. F. E. Se bo zgodilo, kakor želite; g. G. K. Le oboje pošljite; g. S. K. Ako dopis nekoliko predelate, ga hočemo dati v natis; g. I. R. Sl. Bóele je samo 1. in 2. tečaj v 3 zvezkih — a po 40 kr. — v nekaj iztisih še na prodaj; g. J. T. Vse bo porabljeno. Ostali dopisi iz Dunaja, Marburga, Ljubljane, Zagreba, Reke, Celovca, Beršeca in Valenja bodo zaporedama sledili. Ob koncu šolskega leta prosimo za kratke naznanila o letopisih raznih gimnazij in realk, o nauku slovenskem ali ilirskem, o številu slov. učencov; g. B. R. Kmalo itd.

Poslali smo pričujoči list vsem dosedanjim naročnikom in še več drugim znanim rodoljubom na ogled, da ga preberó in nam tudi kmalo naznanijo, ali so ga še dalje prejemati volje. Naročnina iznaša za pol leta 1 gld. 30 kr. sr. Ako se jim pa naš list ne dopada, naj ga blagovolijo pod navskrižnim zavitkom, — s prilepljeno marko po 2 kr., — po pošti nazaj poslati. Glasnik izhaja 2 krat v mescu, 1. in 15. Vredn.

Natisnil Janez Leon v Celovcu.